

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGO ODJELJENJE

Predmet Mugoša protiv Crne Gore

(Predstavka br 76522/12)

PRESUDA

STRAZBUR

21. jun 2016. godine

*Ova presuda će postati pravosnažna u okolnostima utvrđenim članom 44 stav 2 Konvencije.
Ona može biti predmet redakcijske izmjene.*

U predmetu Mugoša protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje), na zasjedanju Vijeća u sastavu od:

Isil Karakas, *predsjednik*,

Nebojša Vučinić,

Paul Lemmens,

Valeriu Gritco,

Jon Fridrik Kjolbro,

Stephanie Mourou-Vikstrom,

Georges Ravarani, *sudije*

i Stanley Naismith, sekretar odjeljenja,

Poslije vijećanja na zatvorenoj sjednici održanoj 31. maja 2016.godine,

Donosi sledeću presudu, koja je usvojena tog dana:

PROCEDURA

1. Predmet je pokrenut predstavkom protiv Crne Gore (br. 76522/12) koju je dana 24.11.2011. godine Sudu na osnovu člana 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“) podnio crnogorski državljanin g-din Nebojša Mugoša („podnosilac predstavke“).

2. Podnosioca predstavke je predstavljao g-din G Rodić, advokat iz Podgorice. Vladu Crne Gore (u daljem tekstu „Vlada“) je prvobitno zastupao g-din Zoran Pažin, tadašnji zastupnik, a kasnije g-đa Valentina Pavličić, novo-izabrana zastupnica.

3. Podnosilac predstavke se naročito žalio: (a) da je bio nezakonito u pritvoru između 18 i 22. septembra 2011. godine, (b) na nedovoljno obrazloženje odluke Ustavnog suda, i (c) da je došlo do kršenja pretpostavke nevinosti.

4. Predstavka je dostavljena Vladi 6. novembra 2014. godine.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnosilac predstavke je rođen 1962. godine i živi u Podgorici, nalazi se u pritvoru u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, (u daljem tekstu „ZIKS“) u Spužu.

6. Pritvor je podnosiocu predstavke određen dana 19. februara 2011. godine zbog sumnje da je počinio krivično djelo ubistva.

7. Viši sud u Podgorici je donio rješenje o određivanju pritvora podnosiocu predstavke 21. februara 2011. godine. Iz spisa predmeta je jasno da je pritvor prema podnosiocu predstavke produžen 16. marta 2011. godine, 17. maja 2011. godine i 18. jula 2011. godine. Rješenja od 17. maja i 18. jula 2011. godine nalaze se u spisima predmeta. U rješenju od 17. maja 2011. godine se navodi da pritvor ima trajati „do dalje odluke suda“. U rješenju od 18. jula 2011. godine se ne navodi ništa u tom smislu.

8. Podnosilac predstavke je osuđen za ubistvo 16. maja 2011. godine.

9. Dana 23. septembra 2011. godine podnosilac predstavke se obratio zatvorskoj upravi sa zahtjevom da se pusti na slobodu, zbog nepostojanja rješenja o produženju pritvora nakon 18. septembra 2011. godine.

10. Istog dana podnosiocu predstavke je dostavljena kopija rješenja od 22. septembra 2011. godine, poslata faksom. Kopija nije imala pečat ni potpis. Rješenje, u svom obrazloženju sadrži sledeće:

„Dana 16. maja 2011. godine Viši državni tužilac iz Podgorice je podigao optužnicu Kt. br. 29/11 protiv podnosioca predstavke za krivično djelo teško ubistvo na osnovu člana 144 stav 1 (1) i (4) Krivičnog zakona.

Podnosilac predstavke je lišen slobode na osnovu odluke Kri.br. 151/11 istražnog sudije Višeg suda u Podgorici od dana 21. februara 2011. godine, dok je pritvor produžavan rješenjem krivičnog vanraspravnog vijeća Višeg suda u Podgorici Kv. br. 268/11 od 16. marta 2011. godine i Kv. br. 472/11 od 17. maja 2011. godine.

Krivično vijeće sastavljeno od troje sudija je, po službenoj dužnosti, u skladu sa članom 179 stav 2 ZKP-a, ispitalo dalje trajanje pritvora podnosioca predstavke i našlo sledeće:

- Dalje trajanje pritvora podnosioca predstavke treba da bude produženo na osnovu člana 175 stav 1 (1) i (4) ZKP-a.

Značajno je da je podnosilac predstavke optužen za teško ubistvo na osnovu člana 144 stav 1 (a) i (4) Krivičnog zakona, te da zbog težine krivičnog djela može biti osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 do 40 godina, i naročito imajući u vidu činjenicu da je optuženi počinio krivično djelo 17. februara 2011. godine oko 21:30h, nakon čega je pobjegao sa mjesta zločina, te da su ga ovlašćeni policijski službenici Uprave policije, ispostava Podgorica, lišili slobode 19. februara 2011. godine u 13:00h, su razlozi, na osnovu mišljenja vijeća, koji opravdavaju produženje pritvora na osnovu člana 175 stav 1 (1) ZKP-a.

Po mišljenju Vijeća, pritvor podnosioca predstavke treba da bude produžen po pritvorskom osnovu predviđenim članom 175 stav 1 (4) ZKP-a, jer je podnosilac predstavke optužen za krivično djelo teško ubistvo na osnovu člana 144 stav 1 (1) i (4) Krivičnog zakona, a imajući u vidu da je predviđena kazna zatvora u trajanju od 10 do 40 godina, čime je ispunjen prvi uslov za produženje pritvora na osnovu člana 175 stav 1 (4) ZKP-a, a to je da je predviđena kazna zatvora za navedeno krivično djelo 10 godina i viša. Dalje, u ovom predmetu su naročito kvalifikovane okolnosti krivičnog djela zbog načina na koji je krivično djelo počinjeno i njegovih posledica, koje se ogledaju u činjenici da je podnosilac predstavke, kao što se vidi iz spisa predmeta, [...] na podmukao način i zarad materijalne koristi, lišio života X [...] na način što mu je pucao iz neposredne blizine u grudi i leđa nekoliko puta iz automatske puške, nanoseći mu brojne povrede koje su izazvale neposrednu smrt, nakon čega je pobjegao, i gore navedene utvrđene činjenice i okolnosti, u cjelosti, predstavljaju izuzetne okolnosti koje ukazuju da bi puštanje na slobodu podnosioca predstavke predstavljalo prijetnju za javni red i mir, koji razlozi opravdavaju produženje pritvora.“

11. Podnosilac predstavke se žalio na način na koji mu je dostavljeno rješenje 26. septembra 2011. godine, i naveo da je njegovo trajanje pritvora isteklo 17. septembra 2011. godine, što je dva mjeseca od poslednjeg produženja pritvora. Istog dana, podnosiocu predstavke je uručeno rješenje sa pečatom i potpisom od 22. septembra 2011. godine.

12. Podnosilac predstavke je podnio novu žalbu 29. septembra 2011.godine.

13. Apelacioni sud u Podgorici je odbacio obje žalbe 4. oktobra 2011.godine. Ustanovljeno je da je rješenje koje je poslato faksom identično originalnom koje je bilo pečatirano i potpisano. Dalje smatra da je podnosiocu predstavke uručeno rješenje bez pečata i potpisa zbog očigledne greške, što rješenje ne čini nezakonitim niti izaziva povredu ljudskih prava zagarantovanih Ustavom i Konvencijom. Jedan od sudija koji je učestvovao u odlučivanju je bila S. V.

14. Do 4. novembra 2011. godine podnosilac predstavke je podnio ustavnu žalbu, i podnio niz pritužbi od kojih je jedna da S.V. treba da bude izuzeta iz vijeća jer je u srodstvu sa punomoćnikom oštećene strane.

15. Ustavni sud u Podgorici je svojom odlukom od 12. januara 2012.godine ukinuo rješenje Apelacionog suda i odredio da slučaj bude ponovo ispitan. Ustavni sud je ukinuo odluku Apelacionog suda na osnovu toga što je S.V. zaista trebala biti izuzeta iz odlučivanja o žalbama podnosioca predstavke jer je bila sestra punomoćnika oštećene strane. U pogledu toga, sud nije smatrao potrebnim da razmatra ostale žalbene navode.

16. Apelacioni sud je 25. januara 2012. godine, nakon što mu je ukinuta odluka, od strane Ustavnog suda, ponovo odlučivao i odbio je žalbe podnosioca predstavke. Odluka nije stavljena u spise predmeta. Iz navedene odluke Ustavnog suda (vidite paragraf 18 ispod), ipak, jasno je da je Apelacioni sud našao da: (a) pritvor podnosiocu predstavke nije okončan 17. septembra 2011. godine, s obzirom da prethodno rješenje o produženju nije sadržalo koliko dugo će pritvor trajati i zakonski rok od dva mjeseca nije bio obavezujući (vidite paragrafe 33 i 34 ispod); i (b) odsustvo pečata i potpisa na rješenju o pritvoru ga ne čini nezakonitim.

17. Dana 22. marta 2012. godine, podnosilac predstavke je podnio ustavnu žalbu žaleći se da njegov pritvor nije produžen u zakonski predviđenom roku od dva mjeseca, da kopija relevantnog rješenja nije bila potpisana ni pečatirana, i da je Viši sud svojom odlukom povrijedio njegovo pravo na pretpostavku nevinosti. On se pozvao, *inter alia*, na članove 5 i 6 Konvencije.

18. Ustavni sud je odbacio ustavnu žalbu podnosioca predstavke 20. aprila 2012. godine. Smatrao je da relevantno zakonodavstvo ograničava vrijeme trajanja pritvora do tri godine nakon podizanja optužnice, i da nema drugih ograničenja po tom osnovu. Sudovi su imali obavezu da svaka dva mjeseca ispitaju postojanje razloga za produženje pritvora, i zavisno od okolnosti, produže pritvor ili ga ukinu. Nije bilo obaveze suda da navede koliko dugo će pritvor trajati, s obzirom da ima obavezu da kontroliše trajanje pritvora svaka dva mjeseca. Ipak, ovaj zakonski vremenski okvir nije bio obavezan, pa samim tim ni činjenica da je rješenje donijeto nakon dva mjeseca i četiri dana nije mogla biti presudna za zaključivanje da je povrijeđeno pravo na slobodu podnosioca predstavke. Sud takođe smatra da Viši sud i Apelacioni sud nijesu navodili da je podnosilac predstavke kriv ali da se to jasno vidi iz spisa predmeta i osporavanog rješenja da je podnosilac predstavke optužen za relevantno krivično djelo. Sud se nije bavio žalbom u dijelu o nedostatku pečata i potpisa na kopiji rješenja kojim se produžava pritvor od 22. septembra 2011. godine.

19. Iz spisa predmeta se jasno vidi da gornja odluka Ustavnog suda nije bila poslata prije 18. maja 2012. godine.

20. Kao što Vlada navodi, Viši sud je donio prvostepenu odluku po optužnici protiv podnosioca predstavke 22. marta 2013. godine. Nijesu obezbijedili njenu kopiju. Takođe nema podataka u spisima predmeta da li se krivični postupak protiv podnosioca predstavke u međuvremenu okončao i ako jeste koji je bio njegov ishod.

II. RELEVANTNI DOMAĆI ZAKONI I PRAKSA

A. Ustav Crne Gore iz 2007 (objavljen u Sl. listu Crne Gore – br. 01/07)

21. Član 30 sadrži detalje koji se tiču pritvora. Stav 4, naročito, predviđa da vrijeme trajanja pritvora mora biti svedeno na najkraće moguće vrijeme.

22. Član 32 obezbjeđuje pravo na pravično suđenje.

23. Član 35 obezbjeđuje da se svako smatra nevinim dok se njegova krivica ne dokaže pravosnažnom odlukom suda.

24. Član 149 obezbjeđuje da će Ustavni sud odlučivati o ustavnoj žalbi podnesenoj u pogledu navodnih povreda ljudskih prava i sloboda zagwarantovanih Ustavom, nakon što budu iscrpljeni svi ostali domaći pravni lijekovi.

25. Ustav je stupio na snagu 22. oktobra 2007. godine.

B. Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore, (objavljen u Sl. listu Crne Gore br. 64/08)

26. Član 48 obezbjeđuje da ustavna žalba može biti podnesena protiv pojedinačnog akta državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave ili pravnog lica koje vrši javna ovlašćenja, zbog kršenja ljudskih prava i sloboda zagwarantovanih Ustavom, nakon što su iscrpljena sva djelotvorna pravna sredstva.

27. Član 49-59 predviđa dodatne detalje koji se tiču podnošenja ustavne žalbe. Naročito, član 56 obezbjeđuje da, kada Ustavni sud nađe da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, on će ukinuti sporni akt, u cjelosti ili djelimično, i narediti da predmet bude preispitan od strane istog organa koji je donio ukinuti akt.

28. Ovaj Zakon je stupio na snagu u novembru 2008. godine.

C. Zakonik o krivičnom postupku 2003 (objavljen u Sl. listu Republike Crne Gore br. 71/03, 07/04, i 47/06)

29. Član 16 propisuje, između ostalog, da je obaveza suda da sprovede postupak bez odugovlačenja, i da trajanje pritvora bude svedeno na najkraće potrebno vrijeme.

30. Član 147 stav 2 predviđa kao obavezu svih organa uključenih u krivični postupak da postupaju sa naročitom hitnošću ukoliko je optuženi u pritvoru.

31. Član 148 stav 1 predviđa da pritvor može biti određen ukoliko postoji osnovana sumnja da je određeno lice počinilo kivično djelo:

(1) ukoliko se ta osoba skrivala, ili njen identitet nije mogao biti utvrđen ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva;

[...]

(4) ako su u pitanju krivična djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od 10 godina ili teža kazna, ako je to opravdano zbog posebno teških okolnosti djela.

32. Član 149 stav 2 predviđa da rješenje o određivanju pritvora mora sadržati, *inter alia*, vrijeme na koje je određen pritvor, kao i zvanični pečat i potpis sudije koji je pritvor odredio.

33. Član 152 određuje detalje koji se tiču dužine trajanja pritvora nakon podizanja optužnice. Naročito, član 152 stav 2 predviđa da kada jednom optužnica stupi na snagu, vijeće sudija, po prijedlogu stranaka, odnosno po službenoj dužnosti, dužno je da ispita svaka dva mjeseca postojanje razloga za pritvor, i donese rješenje o produženju pritvora ili njegovom ukidanju. Član 152 stav 3 dalje predviđa da pritvor može trajati najduže tri godine od dana podizanja optužnice.

D. Zakonik o krivičnom postupku 2009 (objavljen u Sl. listu Crne Gore br. 57/09 i 49/10)

7

34. Članovi 15, 174 stav 2, 175 stav 1 (1), 176 stav 2 i 179 ovog Zakonika odgovaraju članovima 16, 147 stav 2, 148 stav 1 (1), 149 stav 2 i 152, prethodnog Zakonika. Član 175 stav 1 (4) predviđa da pritvor može biti određen kada postoji osnovana sumnja da osoba koja je učinila krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora od 10 godina ili teža kazna, i koje je naročito teško zbog načina izvršenja ili posljedica, a postoje izuzetne okolnosti koje ukazuju da bi puštanje na slobodu dovelo do ozbiljne prijetnje očuvanju javnog reda i mira.

35. Zakonik je stupio na snagu 1. septembra 2011. godine.

E. Sudska praksa Ustavnog suda (objavljeno u Sl. listu Crne Gore br. 30/11)

36. Dana 20. juna 2011. godine Ustavni sud je prihvatio žalbu koju su podnijeli R. K. i D. M. Našao je, *inter alia*, da Viši sud nije produžio pritvor u zakonom predviđenom roku i da Apelacioni sud nije odlučio u okviru zakonom predviđenog roka o njihovoj žalbi na rješenje o produženju pritvora, i da je neusklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom dovela do povrede člana 5 Konvencije. Takvim postupanjem, Sud se pozvao na predmet *Van der Leer*

protiv Holandije (21. februar 1990. godine, stav 22, Serija A, br. 170-A). Ova odluka je objavljena u Sl. listu 22. juna 2011. godine.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 5 STAV 1 I ČLANA 6 STAV 1 I 2 KONVENCIJE

37. Podnosilac predstavke se žalio po osnovu više članova da: (a) je njegovo zadržavanje u pritvoru u periodu od 18. do 22. septembra 2011.godine bilo nezakonito; (b) odluka Ustavnog suda od 22.septembra 2011.godine nije bila dovoljno obrazložena u odnosu na njegovu žalbu i da nije sadržala pečat ni potpis; i (c) da mu je povrijeđeno pravo na pretpostavku nevinosti odlukom Višeg suda od 22. septembra 2011. godine.

38. Sud smatra da ove žalbe treba da budu ispitane po osnovu člana 5 stav 1 (c) i člana 6 stavovi 1 i 2 Konvencije, Sud kao majstor karakterizacije¹ određuje zakonske činjenice bilo kojeg prethodnog predmeta (vidite *Tarakhel protiv Švajcarske* [VV] br. 29217/12 stav 55, ECHR 2014 (izvodi)).

39. Relevantnim članovima je predviđeno sledeće:

Član 5

„1. Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sledećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

...

(c) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnim sudom zbog opravdane sumnje da je izvršio krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se preduprijedilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju;“

Član 6

„1. Svako, tokom odlučivanja o ... krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. [...]

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatraće se nevinim dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.“

¹ Sud je taj koji ima pravo da žalbu podnosioca predstavke razmatra, odnosno podvede pod član Konvencije za koji smatra da treba, ukoliko se podnosilac predstavke nije pozvao na član ili se pogrešno pozvao na neki član u svojoj predstavci.

A. Prihvatljivost

40. Vlada tvrdi da je predstavka podnešena nakon što je istekao vremenski rok od šest mjeseci. Naročito, predmetno rješenje je dostavljeno ZIKS-u 23. maja 2012. godine, „kao što se može vidjeti iz povratnice“. S obzirom da je podnosilac predstavke bio u pritvoru i da u tom trenutku nije imao branioca, taj dan se može uzeti kao datum kada je rješenje dostavljeno podnosiocu predstavke. Vlada nije podnijela bilo koju povratnicu.

41. Podnosilac predstavke nije osporio da je rješenje dostavljeno upravi ZIKS-a 23. maja 2012. godine, ali navodi da je njemu uručeno tek dva dana kasnije, tačnije 25. maja 2012. godine. On tvrdi da je standardna zatvorska procedura da se sva pošta prvenstveno dostavlja predmetnom sudiji „radi provjere“, a tek kasnije pritvorenom licu. On je naglasio da Vlada nije podnijela povratnicu.

42. Sud podsjeća da se na osnovu člana 35 stav 1 Konvencije može baviti samo predstavkama koje se podnesu u roku od šest mjeseci od datuma kada se donese konačna odluka pred domaćim sudovima. Primarna svrha pravila roka od šest mjeseci je da održi pravnu sigurnost obezbjeđujući da predmeti koji pokreću pitanja u skladu sa Konvencijom budu ispitani u razumnom roku, i da zaštititi vlasti i druga lica da budu držani u stanju nesigurnosti na duži vremenski period (vidite *Mocanu i drugi protiv Rumunije* [VV], br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, stav 258, ECHR 2014. (izvodi)). Ovo pravilo takođe obezbjeđuje potencijalnom podnosiocu predstavke dovoljno vremena da razmotri da li da podnese predstavku i, ukoliko to uradi, da odluči o posebnim žalbama i argumentima koje će podnijeti (vidite *Sabri Gunes protiv Turske* [VV], br. 27396/06, stav 39, 29. jun 2012. godine).

43. Period od šest mjeseci počinje da teče sledećeg dana od dana pismenog ili usmenog izricanja konačne presude ili od kada je podnosilac predstavke ili njegov zastupnik sa njom upoznat, a ističe šest kalendarskih mjeseci kasnije, bez obzira na trajanje kalendarskog mjeseca (vidite *Otto protiv Njemačke* (odluka) br. 214526/06, 10. novembar 2009. godine). Na državi je koja se oslanja na neispunjavanje roka od šest mjeseci da utvrdi datum kada je podnosilac predstavke postao svjestan konačne domaće odluke (vidite *Sahmo protiv Turske* (odluka) br. 37415/97, 1. april 2003. godine).

44. Što se tiče konkretnog predmeta, Sud je mišljenja da ustavna žalba u Crnoj Gori može u principu da se smatra djelotvornim pravnim lijekom od 20. marta 2015. godine (vidite *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, br. 1451/10, 7260/10 i 7382/10 stav 123, 24. novembar

2015. godine). Podnosilac predstavke u predmetnom slučaju, je, ipak, iskoristio ovaj pravni lijek čak i prije ovog datuma i Ustavni sud je zaista usvojio njegovu prvu ustavnu žalbu i ukinuo spornu odluku Apelacionog suda (vidite gornji stav 15). U tom smislu, Sud smatra da je podnosilac predstavke mogao razumno vjerovati da je njegova druga ustavna žalba imala izgleda za uspjeh i da je sa tog razloga vremenski rok od šest mjeseci trebao da počne da teče od dana kada je podnosiocu predstavke dostavljena odluka Ustavnog suda 20. aprila 2012. godine (vidite *mutatis mutandis*, *Siništaj i drugi*, gore navedeno, stav 130).

45. Sud dalje primjećuje da je konačno rješenje koje je donio Ustavni sud dostavljeno ZIKS-u 23. maja 2013. godine. Strane su u tome saglasne. Podnosilac predstavke, ipak, i dalje tvrdi da je dobio rješenje dva dana kasnije. Vlada nije dostavila povratnicu ili bilo koji dokaz kojim bi se dokazalo suprotno, već tvrdi da, s obzirom da se podnosilac predstavke nalazi u pritvoru u ZIKS-u i da u tom trenutku nije imao pravnog zastupnika, datum kada je rješenje dostavljeno ZIKS-u treba da bude smatran kao datum kada ga je podnosilac predstavke primio. Drugim riječima, vremensko ograničenje od šest mjeseci treba da se računa od dana kada je odluka dostavljena ZIKS-u.

46. Sud ponavlja u ovom smislu, kao što je gore navedeno, da se vremenski okvir od šest mjeseci računa od dana kada je relevantna odluka dostavljena podnosiocu predstavke ili njegovom punomoćniku (vidite gornji član 43). Kada bi bilo drugačije, stvorile bi se velike mogućnosti za zloupotrebu, npr. dozvoljavanjem različitim institucijama, u konkretnom slučaju ZIKS-u, da zadržavaju predmetno rješenje duže, čak i na neograničen vremenski period, i time onemogućue podnosiocu predstavke da iskoristi dostupne pravne lijekove ili da se obrati međunarodnim sudovima, ili da to uradi prekasno. S obzirom da Vlada nije ponudila dokaz za suprotno, Sud je prihvatio kao vjerodostojan navod podnosioca predstavke da je rješenje primio 25. maja 2012. godine. Period od šest mjeseci koji je propisan članom 35 stav 1 Konvencije shodno tome počinje da teče od 26. maja 2012.godine i istekao je 25. novembra 2012. godine (vidite *Otto protiv Njemačke* (odluka) gore navedena), a podnosilac predstavke je predstavku podnio 24. novembra 2012. godine, što jeste u okviru vremenskog roka od šest mjeseci. Vladin prigovor u ovom smislu s toga se mora odbiti.

47. Sud konstatuje da predstavka nije očigledno neosnovana u smislu značenja člana 35 stav 3 (a) Konvencije. Dalje konstatuje da nije neprihvatljiva ni po kom drugom osnovu. S toga se mora proglasiti prihvatljivom.

B. Osnovanost

1. Član 5 stav 1 (c)

a. Podnesci stranaka

48. Podnosilac predstavke navodi da su domaći organi odlučivali van zakonskih rokova. Naročito, potvrdio je svoju žalbu da je njegovo držanje u pritvoru u periodu od 18. do 22. septembra 2011. godine bilo nezakonito, jer je rješenje o produženju pritvora izdato nakon zakonom predviđenog roka od dva mjeseca. Značajno je da je rješenje o određivanju pritvora donijeto 18. jula 2011.godine, i da je pritvor istekao 18. septembra 2011. godine, a rješenje o produženju pritvora je donijeto 22. septembra 2011.godine. Kako nije bilo relevantnog rješenja o produženju pritvora za taj period, njegovo dalje držanje u pritvoru u periodu od 18. do 22. septembra 2011.godine je bilo nezakonito. Apelacioni sud je takođe propustio da odluči o njegovoj žalbi u zakonom predviđenom roku.

49. Vlada je osporila žalbu podnosioca predstavke. Naročito, Vlada tvrdi da krivično zakonodavstvo ograničava vrijeme trajanja pritvora do tri godine od dana kada optužnica stupi na snagu do dana donošenja odluke prvostepenog suda, i da nema drugih ograničenja za trajanje pritvora. Sudovi zaista imaju obavezu da preispitaju postojanje razloga za dalje trajanje pritvora svakih dva mjeseca, i na osnovu toga da ga produže ili ukinu. U slučaju produženja pritvora nijesu u obavezi da navedu dužinu trajanja pritvora, već samo imaju obavezu da preispitaju razloge za dalje trajanje pritvora svaka dva mjeseca. Ipak, ovaj rok od dva mjeseca nije bio obavezan, pa s toga kontrola pritvora koja je uslijedila nakon dva mjeseca i 4 dana nije predstavljala povredu Konvencije, naročito s obzirom na činjenicu da podnosilac predstavke nije osporavao osnov pritvora.

b. Relevantni principi

50. Sud ponavlja da izrazi „zakonski“ i „u skladu sa procedurom propisanom zakonom“ u članu 5 stav 1, naročito se odnosi na nacionalne zakone i obavezu države da postupa u skladu sa materijalnim i proceduralnim pravilima (vidite *Mooren protiv Njemačke* [VV], br. 11364/03, stav 72, 9. jul 2009. godine). Dok je normalno prvenstveno na vlastima, a naročito na sudovima, da tumače i primjenjuju domaće zakone, drugačije je sa predmetima gdje, na osnovu člana 5 stav 1, nepostupanje u skladu sa tim zakonom predstavlja kršenje Konvencije. U takvim predmetima, Sud može i treba da upotrijebi određenu moć da razmotri da li je nacionalni zakon sproveden (vidite, između ostalog, *Mooren protiv Njemačke* [VV], gore naveden, 73; *Douiyeib protiv Holandije* [VV], br. 31464/96, stav 44-45, 4. avgust 1999.

godine i *Benhman protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 10. jun 1996. godine, stav 41, *Izveštaj o presudama i Odlukama 1996-III*).

51. Ipak, „zakonitost“ zadržavanja u pritvoru na osnovu domaćih zakona je primarni ali ne uvijek i presudni element. Sud dodatno mora biti zadovoljen da je trajanje pritvora tokom perioda koji se razmatra bilo u skladu sa svrhom člana 5 stav 1, a to je da se osoba zaštiti lišavanja slobode na proizvoljan način. Sud štaviše mora utvrditi da li su domaći zakoni sami po sebi u skladu sa Konvencijom, uključujući opšte principe koji su u njemu izraženi ili se podrazumijevaju (vidite, npr, *X protiv Finske*, br. 34806/04, stav 148 ECHR 2012 (izvodi); *Bik protiv Rusije*, br. 26321/03 stav 30, 22. april 2010. godine; i *Winterwerp protiv Holandije*, 24. oktobar 1979. godine, stav 45, Serija A, br 33).

c. Zaključak Suda

52. Sud na početku naglašava da je pritvor podnosioca predstavke bio određen od strane nadležnog suda 21. februara, a nakon toga produžavan od strane istog suda 16. marta, 17. maja i 18. jula 2011.godine. Dok se prilikom prvog određivanja pritvora mora odrediti dužina trajanja pritvora, kod kasnijih produžavanja pritvora se ne mora utvrditi ništa u ovom smislu, kao što se navodi u objašnjenju Ustavnog suda (vidite gornji stav 18). Zaista, u rješenju od 17. maja 2011.godine se navodi da će pritvor podnosioca predstavke trajati do donošenja sledeće odluke suda, a rješenjem 18. jula 2011. godine sud nije ništa precizirao (vidite gornje stavove 7 i 32-34).

53. Dalje se primjećuje da zakonodavstvo, sa svoje strane, eksplicitno određuje obavezu sudova da svakih dva mjeseca ispituju da li još postoje razlozi za pritvor ili ne, i, zavisno od toga, da produže ili ukinu pritvor. Iz spisa predmeta je jasno, a Vlada Crne Gore to ne osporava, da je rok od dva mjeseca za preispitivanje pritvora podnosioca predstavke prekoračen za 4 dana. Prilikom odlučivanja o ustavnoj žalbi podnosioca predstavke, Ustavni sud je smatrao da predviđeni zakonski rok nije obavezujući i da njegovo prekoračenje nije kršenje prava podnosioca predstavke. Dok je prvenstveno na državnim vlastima, naročito na sudovima, da tumače i primjenjuju domaće zakone (vidite *Benham*, gore navedeno, stav 41), Sud opaža da godinu dana ranije, isti Ustavni sud, u sličnoj situaciji,² nalazi da neusaglašavanje sa državnim zakonodavstvom i vremenskim ograničenjima koja ono sadrži, vodi do povrede člana 5 Konvencije (vidite gornji stav 36). Dodatno, kada je odlučivao o

² Už III br. 348/11 od 20. juna 2011.godine

ustavnoj žalbi podnosioca predstavke, Ustavni sud nije dao bilo kakvo objašnjenje za odstupanje od ranijeg obrazloženja.

54. Sud smatra da je usklađenost sa zakonskim rokovima koji su propisani za preispitivanje razloga za pritvor od najvišeg značaja, naročito kada domaći sudovi nijesu u obavezi da odrede tačnu dužinu trajanja pritvora (vidite gornji stav 52).

55. Takođe je ponovljeno da je, gdje je u pitanju lišavanje slobode, naročito važno da budu zadovoljeni opšti principi pravne sigurnosti, uključujući i to da zakon u svojoj primjeni bude predvidljiv, tako da ispunjava zahtjeve „zakonitosti“ postavljene Konvencijom. S toga je ključno da uslovi za lišavanje slobode na osnovu domaćih zakona budu predvidljivi u svojoj primjeni, tako da se ispunjavaju standardi „zakonitosti“ utvrđeni Konvencijom, standard koji zahtijeva da svi zakoni budu dovoljno precizni da omoguće osobi – ukoliko je potrebno, uz odgovarajući savjet, da predvidi, do stepena koji je razuman u datim okolnostima, posljedice koje određena radnja može izazvati. (vidite *Steel i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 23. septembar 1998. godine, stav 54, *Izveštaji o presudama i odlukama 1998-VII*).

56. Sud smatra da su, u predmetnom slučaju, zakoni dovoljno jasno formulisani. Ipak, manjak preciznosti u rješenjima o pritvoru u smislu trajanja i produženja pritvora te nedostatak doslednosti o tome da li su zakonski rokovi za preispitivanje osnovanosti pritvora obavezujući ili ne, čine ih nepredvidivim u njihovoj primjeni.

57. U smislu gore navedenog, Sud smatra da pritvor u kojem se nalazio podnosilac predstavke u periodu od 18. do 22. septembra 2011. godine nije bio „zakonit“ u smislu člana 5 stav 1 Konvencije. Shodno tome, došlo je do povrede te odredbe.

2. Član 6 stav 1

58. Podnosilac predstavke se žalio na nedovoljno obrazloženje odluke Ustavnog suda u odnosu na žalbene navode da mu je odluka od 22. septembra 2011. godine, kojim se produžava njegov pritvor, dostavljena bez pečata i potpisa.

59. Vlada je samo navela da je Ustavni sud odbio ustavnu žalbu podnosioca predstavke.

60. Sud ponavlja da član 6 obavezuje sudove da daju obrazloženja za svoje odluke, ali se to ne može tumačiti kao zahtijevanje detaljnog odgovora na svaki argument (vidite *Van de Hurk protiv Holandije*, 19. april 1994. godine, stav 61, serija A, br. 288). Obim primjene obaveze davanja obrazloženja može varirati na osnovu prirode odluke. Šta više, neophodno je uzeti u obzir, *inter alia*, raznovrsnost navoda koje stranka može iznijeti pred sudovima i različitosti koje postoje kod Država potpisnica u smislu zakonskih odredbi, običajnih pravila, pravnog

mišljenja i predstavljanja i izrade odluka. Zbog toga se pitanje da li je sud propustio da ispuni obavezu navođenja razloga, koja proističu iz člana 6, može samo provjeriti u svijetlu okolnosti slučaja. Ako bi, ipak, navod, ukoliko bi bio prihvaćen, bio odlučujući za ishod predmeta, može se zahtijevati konkretan i brz odgovor suda u toj presudi (vidite *Hiro Balani protiv Španije*, 9. decembar 1994. godine, stav 27-28, Serija A, br. 303-B i *Ruiz Torija protiv Španije*, 9. decembar 1994. godine, stav 29-30, Serija A, br. 303-A).

61. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud naglašava da je 23. septembra 2011. godine podnosilac predstavke primio rješenje o produženju pritvora od 22. septembra 2011. godine poslato faksom, koje nije bilo pečatirano ni potpisano. Ipak, tri dana kasnije, podnosilac predstavke je dobio istovjetno rješenje, ali ovog puta pečatirano i potpisano. U ovom pogledu, Sud smatra da je prvobitni nedostatak pečata i potpisa bila samo administrativna greška koja je brzo ispravljena i to najkasnije do 26. septembra, a vjerovatno i ranije, jer pošta zatvorenicima, kako i sam podnosilac predstavke navodi, redovno kasni (vidite gornji stav 41).

62. Dodatno, ovo pitanje je pokrenuto pred Apelacionim sudom koji je ispitao predmet i našao da zbog toga rješenje o pritvoru nije bilo nezakonito.

63. U smislu gore navedenog, i to: da je nedostatak bio više formalne nego suštinske prirode, da je ubrzo bio ispravljen od strane nadležnog suda i da ga je Apelacioni sud ispitao i nije smatrao da je produženje pritvora zbog toga bilo nezakonito, Sud smatra da ovaj navod nije bio suštinske prirode i da kao takav nije zahtijevao konkretan i brz odgovor Ustavnog suda.

64. Na osnovu toga, nije bilo povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

3. Član 6 § 2

65. Podnosilac predstavke se žalio na kršenje pretpostavke nevinosti gdje ga Viši sud, svojim rješenjem od 22. septembra 2011. godine, prilikom produžavanja pritvora, oglašava krivim.

66. Vlada je tvrdila da Viši sud i Apelacioni sud ne navode da je optuženi kriv, već da je bio optužen za navedeno krivično djelo. S toga nije bilo kršenja po ovom osnovu.

67. Sud ponavlja da će pretpostavka nevinosti iz člana 6 § 2 biti povrijeđena ukoliko sudska odluka, ili izjava javnog funkcionera koja se tiče osobe optužene za krivično djelo, odražava mišljenje da je kriv prije nego što njegova krivica bude dokazana na osnovu zakona. Dovoljno je, u nedostatku službenih nalaza, da postoji obrazloženje u kojem se

navodi da sud ili funkcioner nalazi da je optuženi kriv, dok će prijevremeno davanje takvog mišljenja od strane suda neminovno doći u sukob sa pomenutom pretpostavkom (vidite, između ostalog, *Garycki protiv Poljske*, br. 14348/02, stav 66, 6. februar 2007. godine; *Perica Oreb protiv Hrvatske*, br. 20824/09, stav 140, 31. oktobar 2013. godine; i *Karaman protiv Njemačke*, br 17103/10, stav 63, 27. februar 2014. godine).

68. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud primjećuje da je prvostepena presuda u odnosu na podnosioca predstavke donijeta 22. marta 2013. godine. U spisima predmeta nema podataka da li je podnosilac predstavke tada oglašen krivim ili ne (vidite gornji stav 20). Ipak, iako se pretpostavlja da je oglašen krivim, dug je vremenski period od 22. septembra 2011. godine do donošenja prvostepene presude kada je Viši sud produžio pritvor optuženom. Takvim postupkom, suprotno stanovištu Ustavnog suda u ovom smislu i identičnim navodima Vlade, Viši sud naročito navodi da podnosilac predstavke „na neprimjeren način i zarad materijalne dobiti, je lišio života X [...] tako što ga je upucao [...]“ (vidite gornji stav 10). S toga, podnosilac predstavke je oglašen krivim i prije nego što je njegova krivica dokazana na osnovu zakona. Štaviše, ni sledeći sudovi nijesu napravili ispravku po žalbi, uključujući i sam Ustavni sud (vidite *Matijašević protiv Srbije*, br. 23037/04, stav 47-51, ECHR 2006-X).

69. U pogledu gore navedenog, Sud smatra da je bilo kršenja člana 6 stav 2 Konvencije u predmetnom slučaju.

II. DRUGA NAVODNA KRŠENJA KONVENCIJE

70. Dana 22. aprila 2015. godine, u svojim podnescima, podnosilac predstavke se žalio po prvi put, na član 5 i 6, odnosno na zakonitost ukupnog zadržavanja u pritvoru nakon 18. septembra 2011. godine, dužinu trajanja pritvora i činjenicu da nije prisustvovao postupcima pred Apelacionim sudom i Ustavnim sudom.

71. Sud primjećuje da ove žalbe nijesu uključene u inicijalnu predstavku, ali su uključene u primjedbe podnosioca predstavke iz aprila 2015. godine. Sud smatra, s toga, da nije prikladno ove stvari razmatrati u kontekstu predstavke (vidite *Nuray Sen protiv Turske (br. 2)*, br. 25354/94, stav 200, 30. mart 2004. godine; *Skubenko protiv Ukrajine (odluka)*, br. 41152/98, 6. april 2004; *Melnik protiv Ukrajine*, br. 72286/01, stav 61-63, 28. mart 2006. godine).

III. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

72. Član 41 Konvencije propisuje: „Kada Sud utvrdi povredu Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke Strane Ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.“

A. Šteta

73. Podnosilac predstavke smatra da pitanje pravičnog zadovoljenja nije bilo spremno za donošenje odluke, obzirom da je on još uvijek bio u pritvoru, i trebalo je da sačeka njegovo puštanje. U zamjenu, tražio je 172.000,00 €, kao nadoknadu nematerijalne štete.

74. Vlada nalazi da je zahtjev podnosioca predstavke neosnovan, prekomjeran i u suprotnosti sa praksom Suda.

75. Sud prihvata da je podnosilac predstavke pretrpio nematerijalnu štetu koja je bila rezultat kršenja člana 5 stav 1 i člana 6 stav 2 koja se ne može dovoljno nadoknaditi samim utvrđivanjem postojanja povrede. Praveći procjenu na pravičnoj osnovi Sud je dodijelio podnosiocu predstavke 5.850,00 €.

B. Troškovi i izdaci

16

76. Podnosilac predstavke je takođe tražio 3.266,40 € na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

77. Vlada je osporila zahtjev podnosioca predstavke.

78. U skladu sa praksom Suda, podnosilac predstavke ima pravo na nadoknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj je dokazano da su oni nužno i stvarno nastali, te da su s obzirom na visinu razumni (vidite *Iatridis protiv Grčke* (pravično zadovoljenje) [VV], br. 31107/96, stav 54. ECHR 2000-XI). U predmetnom slučaju, na osnovu dostavljene dokumentacije i gore navedenih kriterijuma, Sud smatra razumnim da mu dosudi sumu od 1.300,00 € na ime nadoknade troškova pred Sudom.

C. Zatezna kamata

79. Sud smatra prikladnim da zatezna kamata treba da bude bazirana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske Centralne Banke, na koju treba dodati tri posto.

SA OVIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;

2. *Utvrdjuje* da je došlo do povrede člana 5 stav 1 Konvencije;

3. *Utvrdjuje* da nije bilo povrede člana 6 stav 1 Konvencije;

4. *Utvrdjuje* da je bilo povrede člana 6 stav 2 Konvencije;

5. *Utvrdjuje*

(a) da tužena država treba da isplati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, sledeće iznose:

(i) 5.850,00 € (pet hiljada osam stotina pedeset eura) plus sve poreze koji mogu biti naplaćeni, na ime nematerijalne štete;

(ii) 1.300,00 € (hiljadu i tri stotine eura), plus svi porezi koji mogu biti naplaćeni podnosiocu predstavke, na ime troškova i izdataka;

(b) da po isteku gore navedena tri mjeseca do isplate, treba isplatiti običnu kamatu na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zakonskog perioda uz dodatak od tri procentna poena;

6. *Odbacuje* ostatak žalbe podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi na dan 21. jun 2016. godine, na osnovu pravila 77, stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Stanley Naismith

Sekretar

Isil Karakas

Predsjednik